

שנה יח'

ויזרע יצחק

חג הסוכות	יוצא לאור ע"י מדרשת	זמני החג	י"ם	ת"א	חיפה
הפטרה: "הנה יום בא"	"ויזרע יצחק"	כניסה	17:37	17:53	17:50
טו' תשרי תשפ"ו	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יציאה	18:48	18:50	18:54
		ר"ת	19:29	19:26	19:32

"י-ה את סוכת דוד תקים,

בזכות שבעת הצדיקים"

הגגים לחג הסוכות

"ולקזותם לכם ביום הראשון פרי עץ הדור כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נזול" (ויקרא כג' ב) ארבעת המינים שאנו נוטלים בחג הסוכות הם: לולב, אתרוג, הדס וערבה, וצריך להבין מה מיוחד כל כך בארבעה המינים האלו? לפי ספר "החינוך" האתרוג דומה ללב, שהוא מקום הבינה, ללמדנו שעל האדם לעבוד את הבורא בשכלו. הלולב דומה לשדרה, עיקר המבנה של גוף האדם, ללמדנו שעל האדם להקדיש את כל גופו לעבודת הבורא. ההדס דומה לעיניים, ללמדנו שלא יתור האדם אחר מראה עיניו. והערבה דומה לשפתיים, ללמדנו שעל האדם לשים רסן בפיו ולהיזהר בדברים שהוא מוציא מפיו.

"וישמוזת בזוגך" (דברים ט"ז יד) "והיית אך עמוז" (דברים ט"ז טו)

חג הסוכות מצטיין בשמחה יתירה, וצריך להבין מה המקור לשמחה הזו? מסביר רבי משה מקוונץ שחג הסוכות חל אחרי ראש השנה ויום הכיפורים שבהם אנו מתחננים ומבקשים מחילה וסליחה וכפרה על מעשינו, וזה מכשיר אותנו להיות בשלים וראויים לשמחה, כי כל עוד האדם מלא גאוה, אין השמחה יכולה לשרות עליו, שהרי כל מה שיש לו אינו מספיק לו, יש לו מנה רוצה מאתיים. לעומת זאת, העניו, המסתפק במועט וטוב לו במה שיש לו, בקלות יכול לבא לידי שמחה וטוב לב. ולכן כשאנו נמצאים אחרי הימים הנוראים בהכנעה, אחרי שביקשנו מהקב"ה שיכפר לנו על מעשינו אזי אנחנו יכולים לשמוח. וזה מה שבאה התורה לומר לנו: אחרי ראש השנה ויום הכיפורים, "ושמחת בחגך" "והיית אך שמח" שרק אחרי שמיעטת את עצמך והנך מתנהג בענווה בבחינת "אך", רק אז תזכה לשמחה אמיתית.

"ישבו ישיבי בצל יזיו דגן ויפרזו כגפן זכרו כיון לבנון" (הושע יד' ז)

זהו ביאור הפסוק לפי ה"מנחת יצחק": "ישבו", מתי ישבו בני ישראל בתשובה מאהבה? "ישבו בצל", דהיינו בחג הסוכות. ואז "יחיו דגן ויפרזו כגפן". ואמרו חז"ל שיום זה הוא היום הראשון למניין עונות. לפי זה, אומר ה"חתם סופר", יש עניין גדול לספור כעת את העונות הללו, כי אם החזרה בתשובה היא כעת מאהבה, כפי שמבואר, אזי אמרו חז"ל שבתשובה מעין זו העונות נהפכים לזכויות, לכן אנו מונים את העונות כדי לדעת כמה זכויות יש לנו.

"הסוכה פטורה מביצות מזוזה"

אומר רבי שלמה מדרומסק בעל ה"תפארת שלמה" שהבחינה של מצות הסוכה שבאה לאחר הימים הקדושים, היא להיות למחסה ולמסתור על האורות היורדים בראש השנה ויום הכיפורים. כמו אם שמסוככת על בניה לבל יכם כל פגע וכל און, וזו הסיבה לכך שהסוכה פטורה מהמזוזה, כי הסוכה אינה צריכה את השמירה הנובעת ממצות המזוזה, כי כל המהות של הסוכה עצמה שהיא נעשית לשם שמירה.

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

שולמית רבקה בת אסתר נלב"ע טו' טבת תשפ"ה מרדכי נאור בן צביה ז"ל נלב"ע טו' ניסן תשפ"ה

אברהם בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע יח' אב

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"ולקזותם לכם ביום הראשון" (ויקרא כג' ב')

"וכי ראשון הוא והלא ט"ו הוא, אלא ראשון לחשבון עוונות" (מדרש תנחומא)

מפרש רבי לוי יצחק מבארדיצ'וב, שהיה מקום לומר שהתשובה של עם ישראל בימים הנוראים היתה ברמה של "תשובה מיראה". אך כשמגיע חג הסוכות, ורואים איך בני ישראל אצים רצים לקיים את מצוות החג, והכל לשם שמים, ניכר בעליל שהתשובה שלהם היתה ברמה של "תשובה מאהבה". ואמרו חז"ל "השב מיראה זדונות נעשות לו כשגגות, והשב מאהבה זדונות נעשות לו זכויות", הרי ממילא יש לנו עניין לחשב את העוונות, "ראשון לחשבון עוונות", כי בחשבון הזה אנו מחשבים בעצם זכויות.

"בסכות תשבו עִבְעֵת ימים" (ויקרא כג' מג')

כתב רבינו החיד"א שלפי הפשט, הטעם למצות סוכה הוא כדי להעיר לאוזן השומעת ולעין הרואה שהשיבה בעולם הזה נחשבת כמגורי עראי, זמני וכן חלופי, כעין הישיבה בסוכה. וכשיפנים האדם בליבו שכל העולם הזה הוא הבל, וישיבתו בעולם הזה היא עראית, והנאותיו מהעולם הם עראיות, דבר זה יעזור לו שלא ילך בעצת יצרו ויתגבר על תאוותיו, וישים את עיקר רצונו ומאווייו בדברים שהוא נצחיים וקיימים לעד, דהיינו התורה והמצוות. וציוונו הקב"ה לשבת בסוכה דווקא בזמן שמחתנו, שהוא הרגל הקדוש "חג הסוכות זמן שמחתנו", לרמז לנו שהעולם הזה הוא עראי והשמחה בו היא לזמן מועט.

"א-להים דבר בקדשו אעלוה אוחלקה עִבְכֶם ועִמָּךְ סוכות אמוד" (תהילים ס' ה')

רבי יששכר דוב מבעלזא לומד מהפסוק שלפנינו שהשיעור של דפנות הסוכה מרמזים לכפרה על העוונות שאנו מבצעים במשך כל ימות השנה. שהרי ביום הכיפורים, שהוא יום הקדוש ומיוחד למחילה ולסליחה ולכפרה ולמחול בו את כל עונותינו, וכמו כן ארבעת הימים שאחריו, עד חג הסוכות, אלו ימים שבהם עם ישראל עסוקים וטרודים במצוות ואינם עוברים עבירות. יוצא שחמשה הימים הללו, מסך שלוש מאות ושישים ימים וחמישה ימות השנה, הם נקיים ללא חטא, כלומר נשאר שלוש מאות ושישים ימים בהם יכול האדם לחטוא.

וכך רמזו הדבר בכתוב: "א-להים דבר בקדשו אעלוה", "אעלוה ה'", כלומר אשמח באותם חמשה ימים שהם ללא עוונות, "אחלקה", "אחלק ה'", דהיינו אחסר את אותם חמשה ימים, משלוש מאות ושישים ימים וחמשה ימות השנה, כך שיישאר "שכם" שהוא בגימטריא שלוש מאות ושישים ימים שבהם נכשלים בעוונות. אך הקב"ה רוצה שגם באותם שלוש מאות ושישים ימים לא נתלכלך בעבירות, לכן: "ועמק סוכות אמדד", כלומר שיעור הכשר הסוכה הוא מינימום שלוש דפנות, וכל דופן כשרה עד עשרים אמה, וידוע שמדת אמה היא ששה טפחים, יוצא ששלוש דפנות הן שלוש מאות ושישים טפחים, כך שכל טפח בסוכה הוא כנגד יום אחד בשנה, ובא לכפר על כל ימות השנה.

וזה מה שנרמז בכתוב "ועמק סוכות אמדד", דהיינו אמדוד את עמקו וגבהו של שיעור הסוכה, שהוא שלוש מאות ושישים, לכפר על אותם שלוש מאות ושישים הימים בהם עושים עוונות.

חזיון לדבר ניתן לראות מהפסוק: "הנה טפחות נתת ימי" (תהילים ל"ו י) נתת את שיעור הטפחים שבסוכה, לכפר על ימות השנה, כי שיעור הטפחים כשיעור שלוש מאות ושישים ימות השנה בהם עושים עוונות, ואלו מכפרים על אלו.

"ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנפֹלֶת" (עמוס ט' יא)

על סמך הפסוק שלפנינו נוהגים להוסיף בברכת המזון את הבקשה: "הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנפֹלֶת". אך נשאלת השאלה, מדוע בחר הנביא לדמות את כנסת ישראל דווקא לסוכה? וכי אין דימויים אחרים נאים יותר? מדוע, למשל, לא המשיל הנביא את כנסת ישראל למגדל, על פי הפסוק "צוארך כמגדל השן" (שיר השירים ד' ה)? מתוך המהר"ל ב"נצח ישראל" שמלכות בית דוד נקראת "סוכה" בעוד שכל שאר המלכויות נקראות "בית".

וההבדל בין "בית" ל"סוכה" הוא ש"בית" הוא דבר חזק ויציב, הוא בנין קבוע. ולכן המלכות נקראת "בית", משום החוזק והקביעות שיש במלכות. אולם כאשר הבית נופל, הוא מתבטל לגמרי. וגם אם חוזרים ובונים אותו, הרי זה כבר בית חדש בית אחר. אין זה נחשב להקמת הבית הנופל, מפני שהוא כבר התבטל, אלא מדובר בבניית בית חדש מתחילה. שונה הדבר כשמדובר ב"סוכה", אמנם אין זה בית חזק ויציב, וניתן ובקלות להפילו, אך מצד שני ניתן בקלות גם להעמידו לאחר הנפילה, ולכן אם נפל אין הקמתו נחשבת לבנייה חדשה, אלא הוא חוזר לעניינו הראשון בקלות. כך היא מלכות בית דוד, כיון שאחר נפילת המלכות היא עומדת להקמה, נמשלה מלכות בית דוד ל"סוכה" והמלכות נקראת "סוכת דוד הנפֹלֶת". שאף בשעת נפילתה יש עליה שם "סוכה", כיון שעומדים להקים שוב את הסוכה, וההקמה היא בקלות.

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם:

פורמונה בן חמו בת סימונה, פרלה ביטון בת שמחה, אליס מורלי בת לאה, שולה לוי בת גורג'יה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנכת בית" ו"ברית יצחק" חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו. מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נווה גן פ"ת אחרי ערכית לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315